

în organizarea și întreținerea spitalelor, îngrijirea răniților români, francezi și ruși, alinându-le suferințele, iar multora dintre aceștia ușurându-le „Marea Trecere”.

Încheiem, amintind că indicii onomastic, toponimic și de periodice, rezumatele în limbile engleză, franceză, germană și rusă, precum și ilustrația sugestiv selectată întregesc demersul științific care, onorând pe autor, va rămâne, cu certitudine, un punct de referință în istoriografia română a domeniului.

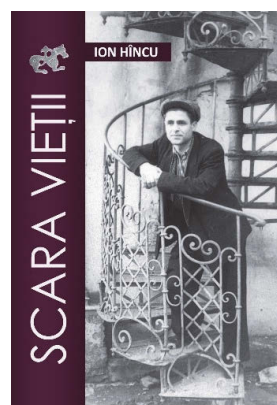
Ion I. SOLCANU

Ion Hâncu, *Scara vieții*, ediție îngrijită de prof. univ. dr. hab. Gheorghe Postică, Chișinău, 2016, 300 p.

Cartea a fost editată *in memoriam* Ion Hâncu la 85 de ani de la naștere și este structurată în trei părți care – în fapt – sunt trei lucrări distincte: Partea I. Ion Hâncu, *Scara vieții* (autobiografie); Partea a II-a. И. Г. Хынку, *Население и культура Молдавии в X-XIV вв.* (monografie interzisă în anul 1978); Partea a III-a. *Bibliografia lui Ion Hâncu* (Gheorghe Postică), părți precedate de *Cuvânt introductiv* și *Personalitatea arheologului Ion Hâncu* semnate de Gheorghe Postică și urmate de *Album fotografic*.

Autobiografia lui Ion Hâncu, purtând un titlu „împrumutat” de la o alegorie iconografică – după cum lasă să se vadă însuși autorul – are mai mult valoare literară, fiind astfel concepută în mod voit. Mărturisirile privind sinuosul și denivelatul drum profesional al demnului arheolog basarabean nu sunt scrise pentru a justifica nerealizări profesionale proprii – cum adesea se mai întâmplă – dar pun într-o lumină nu tocmai favorabilă unui colegi de breaslă care aveau la un moment dat și putere decizională. Se pot deduce multe elemente care ajută la clarificarea imaginii istoriografiei din Basarabia cu reverberații până în comportamentul științific și moral și în ziua de astăzi.

Populația și cultura Moldovei în secolele X-XIV (titlul tradus al lucrării celui evocat și a cărui text este redat în Partea a II-a) poate fi considerat „pilonul” de rezistență al cărții. Recuperarea istoriografică a unui text de lucrare științifică din domeniul arheologiei după o generație (aproape 40 de ani) ar putea părea, la o primă privire, caducă, desuetă; cu atât mai mult cu cât nu a fost elaborată o ediție critică, prin care să fie actualizate unele date sau armonizate cu descoperirile și interpretările din anii din urmă ale problematicii. Argumentația lui Ion Hâncu privitoare la caracterul romanic a populației autohtone din spațiul pruto-nistean, deși formulată cu anumite „încorsetări” de exprimare și de repere bibliografice dictate de orientarea politică sovietică, este solidă și reprezintă un „berbec” dat în zidul ideologic care a fost bine resimțit; tocmai de aici și retragerea lucrării din tipografie.

Editarea lucrării este meritorie, ea acoperind un „gol” istoriografic atât în domeniul arheologiei în sine cât și în cel al istoriografiei create la Chișinău. Mesajul subliminal transmis de către îngrijitorul ediției, Gh. Postică prin *Periplul unei monografii interzise* (p. 66-74) include și adresabilitatea: către istoriografia românească, cel puțin. S-a omis în strategia de editare a acestei lucrări o realitate (neplăcută): cititorii de limbă rusă din România sunt din ce în ce mai puțini. De aceea s-ar fi convenit o traducere măcar în limba română a lucrării lui Ion Hâncu iar dacă aspirațiile îngrijitorului de ediție și a echipei care a sprijinit apariția volumului erau și mai mari s-ar fi impus măcar un rezumat într-o limbă de o mai largă circulație.

Partea a III-a. Bibliografia lui Ion Hâncu este firească și binevenită, aceasta conturând în cele mai bune tușe portretul științific al lui I. Hâncu, dealtfel o normă care s-ar impune în cazul orpei editate postum a fiecărei personalități. S-ar fi convenit respectarea unor norme minimale și demult intrate în uz pentru elaborarea unor atare lucrări cum ar fi virgula care marchează despărțirea autorului de titlu, redarea cu alt tip de caractere (italice de cele mai multe ori) a titlului sau detașarea prin ghilimele a titlurilor revistelor. Senzația lucrului pripit o conferă și prescurtările, unele dintre ele, deși acceptabile, trebuind a fi găsite într-o *Listă a abrevierilor*, cel puțin pentru cititorul mai puțin inițiat în domeniu.

După un sfert de secol de la proclamarea Independenței de Stat a Republicii Moldova și de sărbătorire anuală a limbii române la Chișinău, timp în care părți semnificative ale generațiilor tinere s-au instruit până la cele mai înalte nivele academice în școlile românești, se constată încă derapaje lingvistice tolerate tacit, nesemnificate colegial dintr-o pudibonderie care nu-și are locul. Cu riscul de a fi blamat, autorul prezentării de față își îngăduie – pentru prima dată în *înscris*, să semnaleze câteva „accidente” nefericite din *Periplul unei monografii interzise* (Gheorghe Postică) care constituie preambulul la Ion Hâncu, *Население и культура Молдавии в X-XIV вв.*: „cimirienii” în loc de cimerieni (p. 69) putând fi și o regretabilă greșală de tehnoredactare a textului poate duce la eroare pe cititorul mai puțin avizat; „o parte din piese de unicat” (p. 69, nota 6); „P. P. Bârnea s-a transferat pe postul ocupat anterior de Ion Hâncu la Sectorul monumentelor istorice din cadrul Secției de etnografie și studiul artelor a Academiei de Științe, în frunte cu V. S. Zelniciuc” (subl. n., C. A.); „*monopolul absolut al sfintei – sfintelor – concepției panslaviste...*” (p. 70, subl. n., C. A.).

Observațiile și exemplele din ultimele rânduri nu sunt menite a denigra pe cei care au făcut efortul (multiplu semnificativ) de a finaliza acest volum și nici de a îndepărta cititorii, ci, dimpotrivă, a ambiționa pe îngrijitorul de ediție și pe ajutoarele sale de a scoate ediția a II-a, „revăzută și adăugită” cu o traducere în limba română a principalei lucrări a lui Ion Hâncu, ca o necesitate firească a epuizării tirajului cărții de față și apariției și altor semnale de interes pentru întregul demers.

Costică ASĂVOAIE